

SKIFTERETTEN I HERNING DOM

afsagt den 25. april 2023

Sag BS-32514/2022-HER

Advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde)
(advokat Kristina Karstensen)

mod

Civilstyrelsen

Denne afgørelse er truffet af Dommer.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 31. august 2022.

Sagen drejer sig om, hvorvidt statens afståelse af arv efter arvelovens § 95 skal vurderes med udgangspunkt i arveladers dødstidspunkt, Civilstyrelsens afgørelse eller et tidspunkt herimellem.

Advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde) har nedlagt påstand om, at Civilstyrelsen i medfør af arvelovens § 95, stk. 2 og/eller § 95 stk. 3, skal afstå al arv efter afdøde, Person 1 til Sagsøger (Boet efter Afdøde), subsidiært et mindre beløb.

Civilstyrelsen har nedlagt påstand om frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Person 1 afgik ved døden den 2. december 2020.

Ansøgning om statens afståelses af arv til fordel for Afdøde blev sendt til Justitsministeriet af bobestyrer den 22. januar 2021.

Afdøde afgik ved døden den 6. april 2021.

Civilstyrelsen anmodede bobestyrer om supplerende oplysninger til sagen den 20. april 2021, og bobestyrer fremsendte oplysningerne den 21. juli og den 5. august 2021.

Civilstyrelsen traf herefter afgørelse den 7. juli 2022, hvoraf det fremgår, at:

”...

Sagens oplysninger

Du har oplyst, at Person 1 afgik ved døden den 2. december 2020 uden at efterlade sig arvinger efter loven og uden at have oprettet testamente.

Du har indstillet til, at arven efter Person 1 afstås til fordel for Afdøde.

Ved telefonsamtale af 29. april 2022 oplyste Civilstyrelsen, at det ved udskrift fra Det Centrale Personregister (CPR) fremgik, at Afdøde var afgået ved døden. Civilstyrelsen anmodede i den forbindelse om en ny begrundet indstilling.

Ved brev af 9. maj 2022 bekræftede du, at Afdøde var afgået ved døden den 6. april 2021. Du oplyste i den forbindelse, at Afdøde efterlader sig en arving, sin niece Person 2. Du indstillede samtidig til, at det anfægtelige testamente accepteres, så det vil være Person 2 og Foreningen for værgeløse dyr, der kommer til at arve Person 1.

Civilstyrelsen har forstået din indstilling som et spørgsmål om hvorvidt, arven kan fordeles i overensstemmelse med bestemmelserne i det anfægtelige testamente, jf. arvlovens § 95, stk. 2, således at arven fordeles mellem Sagsøger (Boet efter Afdøde) samt ”Foreningen for værgeløse dyr” og ”Forsøgsdyrenes værn” .

Af referat fra den indledende bomøde den 12. januar 2021 er det oplyst, at det anfægtelige testamente er fundet mellem Person 1's papirer. Det anfægtelige testamente er dateret fredag den 24. juli 1981.

...

Civilstyrelsens afgørelse

Efter en gennemgang af sagen finder Civilstyrelsen ikke, at der er grundlag for, at arven skal fordeles i overensstemmelse med bestemmelserne i det anfægtelige testamente til fordel for Sagsøger (Boet efter Afdøde) samt ”Foreningen for værgeløse dyr” og ”Forsøgsdyrenes værn” i medfør af arvelovens § 95, stk. 2.

Civilstyrelsen har ved afgørelsen lagt vægt på, at der af det anfægtelige testamente fremgår, at Person 1 ønskede, at Afdøde skulle bruge pengene på sig selv, og at hverken Afdødes niece Person 2 eller Afdødes øvrige familie er nævnt i det anfægtelige testamente. Civilstyrelsen finder derfor ikke, at det er i overensstemmelse med Person 1's sidste vilje at lade arven gå til Sagsøger (Boet efter Afdøde).

Civilstyrelsen har ved afgørelsen endvidere lagt vægt på, at der i det anfægtelige testamente er anført, at ”Foreningen for værgeløse dyr” og ”Forsøgsdyrenes værn” skal arve ”en lille rest”, og at det anfægtelige testamente er dateret den 24. juli 1981, hvilket er ca. 40 år før Person 1 afgik ved døden. Civilstyrelsen finder derfor ikke, at det er i overensstemmelse med Person 1's sidste vilje at lade arven gå til ”Foreningen for værgeløse dyr” og ”Forsøgsdyrenes værn” .

Det er derudover indgået i Civilstyrelsens afgørelse, at Person 1 kunne have oprettet et egentligt testamente.

Derudover foreligger der ikke sikre udsagn fra uvildige vidner om, at det skulle være Person 1's sidste vilje, at arven skal fordeles i overensstemmelse med bestemmelserne i det anfægtelige testamente.

På baggrund af de foreliggende oplysninger og af hensyn til risikoen for vilkårlige begunstigelser finder Civilstyrelsen ikke, at det er i overensstemmelse med Person 1's sidste vilje at lade arven gå til Sagsøger (Boet efter Afdøde) eller ”Foreningen for værgeløse dyr” og ”Forsøgsdyrenes værn”. Civilstyrelsen finder herefter ikke grundlag for i medfør af arvelovens § 95, stk. 2 at bestemme, at arven skal fordeles i overensstemmelse med bestemmelserne i det anfægtelige testamente.

...”

Grundet boets udtagelse af stævning genoptog Civilstyrelsen sagen, og træf ny afgørelse den 13. september 2022, hvoraf fremgår:

”...

Afgørelsen af 7. juni 2022 fastholdes, men begrundelsen suppleres med nedenstående.

Civilstyrelsens begrundelse

Efter fornyet gennemgang af sagen finder Civilstyrelsen fortsat ikke, at der er grundlag for at afstå arven efter arvelovens § 95, stk. 2. Begrundelsen i afgørelsen af 7. juni 2022 herfor fastholdes.

Civilstyrelsen finder endvidere ikke, at der er grundlag for afståelse efter arvelovens § 95, stk. 3, nr. 1 eller nr. 5.

Der er ved afgørelsen lagt til grund, at Person 1 og Afdøde var samlevende i arvelovens § 95, stk. 3, nr. 1's forstand, idet samlivet har haft en ægteskabslignende karakter siden i hvert fald 1983. Betingelserne efter arvelovens § 95, stk. 3, nr. 1, for afståelse af arv til Afdøde ville derfor være opfyldt, hvis hun var i live på afgørelsestidspunktet.

Afståelse efter § 95, stk. 3, sker til efterlevende, der har stået afdøde nær, og retten til at modtage afstået arv anses som en personlig ret. Staten afstår først arv på det tidspunkt, hvor afgørelsen herom træffes.

Anmodningen om afståelse af arven efter Person 1 blev indleveret til Justitsministeriet den 22. januar 2021. Civilstyrelsen modtog anmodningen fra Justitsministeriet den 18. februar 2021. Afdøde afgik ved døden den 6. april 2021. Dette blev styrelsen dog først bekendt med den 29. april 2022.

Civilstyrelsen anmodede den 20. april 2021 bobestyrer i boet efter Person 1 om at bekræfte, at afdøde ikke efterlod sig arvinger.

Efter bobestyrerens undersøgelser, herunder rekvirering af materiale fra Rigsarkivet og tidligere bopælskommuner, blev det den 5. august 2021 bekræftet, at afdøde ikke efterlod sig arvinger efter loven eller ved testamente.

Civilstyrelsen har forstået det sådan, at Sagsøger (Boet efter Afdøde) indtrådte i ansøgningen om afståelse af arven efter Person 1. Sagen drejer sig derfor om, hvorvidt Afdødes sta-

tus som samlever efter § 95, stk. 3, nr. 1, overtages af hendes dødsbo, og derefter om, hvorvidt vurderingen om afståelse af arv skal foretages med udgangspunkt i det tidspunkt, hvor Person 1 afgik ved døden eller afgørelsetidspunktet.

Statens afgørelse om afståelse af arv i medfør af arvelovens § 95, stk. 3, angår altid en bestemt person mv., da det er dennes forhold til afdøde, der er afgørende for, om der er grundlag for afståelse. Modtagelse af afstået arv anses derfor som en personlig ret, og et dødsbo efter den berettigede kan således ikke indtræde i retten til modtagelse af arven. Dette må gælde uanset om den berettigede er død efter indlevering af anmodning om afståelse. Hvis efterfølgende indtræden i retten til arven tillades, vil der reelt være tale om afståelse til fordel for sidst afdødes arvinger, og disse er ikke - uden anmodning og prøvelse - omfattet af personkredsen i § 95, stk. 3.

Civilstyrelsen har behandlet sagen med behørig fremdrift, og der måtte indhentes yderligere oplysninger efter modtagelse af ansøgningen. Vi var ikke før tidligst den 21. juni 2021, hvor der kom svar fra Rigsarkivet, i besiddelse af tilstrækkelige oplysninger til at træffe afgørelse i sagen. Afdøde afgik som tidligere nævnt ved døden den 6. april 2021.

...”

Civilstyrelsen er fortsat enige i, at hvis Afdøde havde været i live på tidspunktet for Civilstyrelsens afgørelse, så havde staten afstået arven til Afdøde efter arvelovens § 95, stk. 3.

Parternes synspunkter

Advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde) har i sit påstandsdokument anført:

”...

ANBRINGENDER:

Der er enighed om, at betingelserne efter arvelovens § 95, stk. 3, nr. 1 for afståelse af arv til Afdøde er opfyldt, forstået således at Afdøde ville have modtaget arv i boet efter Person 1, såfremt Afdøde havde været i live på tidspunktet hvor Civilstyrelsen træffer afgørelse.

Det gøres gældende, at sagsøgte skal afstå arven til fordel for Sagsøger (Boet efter Afdøde) efter Arvelovens § 95, stk. 2 og/eller Arvelovens §

95, stk. 3 nr. 1 og/eller Arvelovens § 95, stk. 3. nr. 5, idet der foreligget et anfægteligt testamente eller at betingelserne for at afstå arven eller er opfyldt.

Det gøres i denne forbindelse gældende, at princippet i arvelovens § 94 om samtidig dødsfald er gældende i nærværende situation eller at det alternativt må være tidspunktet for ansøgningens fremsendelse til Civilstyrelsen som er afgørende. Tidspunktet for afgørelsen er et ”tilfældighedspræget” og bør derfor ikke være det som er afgørende for arvens fordeling.

Det er således ikke af betydning om arvingen (her sagsøger) er afgang ved døden forud for at Civilstyrelsen træffer beslutning omkring, hvem arven skal tilfalde. Det afgørende må være hvilken situation som er gældende, da Person 1 afgår ved døden.
...”

Civilstyrelsen har i sit påstandsdokument anført:

”...

Anbringender:

Det gøres til støtte for påstanden om frifindelse gældende, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Civilstyrelsens afgørelse af 7. juni 2022, hvor der blev givet afslag på at fordele arven efter Person 1 i overensstemmelse med bestemmelserne i det anfægtelige testamente i medfør af arvelovens § 95, stk. 2, samt Civilstyrelsens afgørelse af 13. september 2022, hvor afgørelse af 7. juni 2022 blev fastholdt samt givet afslag på afståelse af arven i medfør af arvelovens § 95, stk. 3, nr. 1 og nr. 5.

Der er enighed om, at sagens tvist vedrører spørgsmålet om, hvorvidt afståelse af arv efter arvelovens § 95 skal tage udgangspunkt i tidspunktet for Person 1's dødsfald, tidspunktet for Civilstyrelsens afgørelse eller et tidspunkt herimellem.

Det gøres i den forbindelse gældende, at det er tidspunktet for Civilstyrelsens afgørelse, der er afgørende for vurderingen af, hvorvidt der kan ske afståelse af arven. Til støtte herfor er det Civilstyrelsens opfattelse, at modtager skal være i live, når arven falder. Arven falder normalt ved arveladerens død, hvorfor det normalt er de personer, som på dette tidspunkt er afdødes arvinger, der arver den pågældende. Ved Person 1's død var der ingen arvinger efter loven eller testamente, og arven tilfalder derfor staten.

Henset til karakteren af arvelovens § 95 må der i en sådan situation være tale om en form for udskudt arvefald, hvor arven først falder, når Civilstyrelsen træffer afgørelse om afståelse af arv, idet modtager først erhverver et arvekrav på dette tidspunkt. Når arven falder på et senere tidspunkt end arveladers død, må modtager også overleve dette, jf. princippet i arvelovens § 94.

Det gøres endvidere gældende, at retten til at modtage afstået arv er en personlig ret for den, der afstås til, i samme forstand som normalt gælder for en testamentarisk indsættelse. Er en person indsat i et testamente og afgår denne ved døden før testator, er udfyldningsreglen, at der ikke uden videre er indtrædelsesret for den pågældende arving. Henset til karakteren af arvelovens § 95 må dette også være tilfældet ved statens afståelse af arv, hvis en ansøger dør, før arven falder.

Anmodningen om afståelse af arven efter Person 1 blev indleveret til Justitsministeriet den 22. januar 2021. Afdøde afgik ved døden den 6. april 2021. Civilstyrelsen traf i første omgang afgørelse den 7. juni 2022.

Vedrørende arvelovens § 95, stk. 2 finder Civilstyrelsen ikke, at der er grundlag for at afstå arven efter Person 1 i overensstemmelse med bestemmelserne i det anfægtelige testamente til fordel for Sagsøger (Boet efter Afdøde) eller ”Foreningen for værgeløse dyr” og ”Forsøgsdyrenes værn” .

Civilstyrelsen gør i den forbindelse gældende, at Afdøde ikke var i live, da arven faldt, og at retten til at modtage afstået arv er en personlig ret. Der gøres særligt opmærksom på ordlyden af det anfægtelige testamente, hvorefter ”Til Afdøde! Disse penge – samt alt andet, jeg ejer, må være dit – jeg vil gerne, at du bruger pengene på din egen trætte krop [...] der er betalt skat af dem, så du skal bruge dem på dig selv.”

Det afgørende for afståelse af arv efter arvelovens § 95, stk. 3, er en bestemt persons forhold til afdøde, hvorfor et dødsbo efter den berettigede ikke kan indtræde i retten til at modtage arven. Hvis efterfølgende indtræden i retten til arven tillades, vil der reelt være tale om afståelse til fordel for sidst afdødes arvinger, og disse er ikke - uden anmodning og prøvelse - omfattet af personkredsen i arvelovens § 95, stk. 3.

I det omfang at det ikke er forholdene på tidspunktet for Civilstyrelsen afgørelse, der skal lægges til grund, gøres det subsidiært gældende, at det må være tidspunktet, hvor Civilstyrelsen har alle nødvendige op-

lysninger for at kunne træffe afgørelse, herunder oplysninger om at Person 1 ikke efterlader sig arvinger, som er afgørende. Civilstyrelsen var ikke før tidligst den 21. juni 2021, hvor der kom svar fra Rigsarkivet, i besiddelse af tilstrækkelige oplysninger til at træffe afgørelse i sagen. Afdøde afgik som tidligere nævnt ved døden den 6. april 2021.

Civilstyrelsen gør også i den forbindelse gældende, at Afdøde ikke var i live, da arven faldt, og idet statens afståelse af arv er en personlig ret, er der heller ikke i dette tilfælde grundlag for at afstå arven efter Person 1 til fordel for Sagsøger (Boet efter Afdøde). Civilstyrelsen gør endvidere gældende, at styrelsen har behandlet sagen med behørig fremdrift, idet der måtte indhentes yderligere oplysninger efter modtagelse af ansøgningen.

Med udgangspunkt i forholdene ved afgørelsestidspunktet subsidiært tidspunktet, hvor Civilstyrelsen har alle nødvendige oplysninger for at kunne træffe afgørelse, er der ikke grundlag for at afstå arven efter Person 1 til fordel for Sagsøger (Boet efter Afdøde), jf. arvelovens § 95, stk. 2 og 3. Arven efter Person 1 tilfalder derfor staten, jf. arvelovens § 95, stk. 1.
 ...”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Efter arvelovens § 95, stk. 1 tilfalder arv staten i tilfælde af, at afdøde ingen arvinger har efter loven eller testamente.

Civilstyrelsen kan i sådanne tilfælde efter anmodning bestemme, at arven skal fordeles i overensstemmelse med bestemmelserne i et anfægteligt testamente, hvor dette må antages at være udtryk for afdødes sidste vilje, jf. arvelovens § 95, stk. 2.

Derudover kan Civilstyrelsen efter anmodning, og når forholdene særligt taler for det, afstå arven helt eller delvist til en række nærmere angivne personer, jf. arvelovens § 95, stk. 3.

Der er i sagen enighed om, at Afdøde opfyldte betingelserne i arvelovens § 95, stk. 3, og at staten ville have afstået arven, hvis Afdøde fortsat havde været i live ved Civilstyrelsens afgørelse.

Ved testamentariske indsættelser er udgangspunktet, at retten til at modtage arv er en personlig ret for modtager. Retten til at modtage arv efter statens afståelse må derfor tillige anses som en personlig ret for den person, som staten afstår arven til.

Spørgsmålet er herefter, hvilket tidspunkt der er afgørende for vurderingen af, hvorvidt betingelserne for afståelse er opfyldt.

Udgangspunktet i arvelovens § 95, stk. 1 er, at arven tilfalder staten i den an-givne situation, og efter ordlyden af arvelovens § 95, stk. 2 og 3 kræver en stil-lingtagen til afståelse en anmodning. Betingelserne for statens efterfølgende af-ståelse efter § 95, stk. 2 og 3 kan derfor efter en almindelig sproglig fortolkning ikke tager udgangspunkt i dødstidspunktet for arvelader. Hvis det lægges til grund, at tidspunktet for vurderingen af, hvorvidt betingelserne er opfyldt, først er ved Civilstyrelsens afgørelse, vil varierende sagsbehandlingstider få af-gørende betydning for sagernes udfald. I den aktuelle sag en sagsbehandlings-tid fra modtagelse af anmodning til afgørelse på ca. 1 ½ år. Det samme gør sig gældende, hvis det afgørende tidspunkt sættes til det tidspunkt, hvor Civilsty-relsen måtte have alle oplysninger til at kunne træffe deres afgørelse, idet dette tidspunkt tillige kan blive svært at tidsfæste i mange sager. På baggrund heraf, en sproglig fortolkning af arvelovens § 95, stk. 2 og 3's krav om "anmodning" og ud fra hensynet og formålet med arveloven om i bedst muligt omfang at ef-terkomme arveladers ønsker, finder retten derfor, at tidspunktet for vurderin-gen af, hvorvidt betingelserne er opfyldt, rettelig må være ved Civilstyrelsens modtagelse af anmodningen.

I sagen er ansøgning om statens afståelses af arv til fordel for Afdøde sendt til Justitsministeriet af bobestyrer den 22. januar 2021.

Modtagelsestidspunktet er ikke nærmere fastlagt, men det er oplyst, at Civilstyrelsen modtog anmodningen fra Justitsministeriet den 18. februar 2021. Anmodning er derfor modtaget inden Afdøde afgik ved døden den 6. april 2021.

På det grundlag tager retten advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde)s påstand til følge som nedenfor angivet.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, det begrænsede omfang af sagen herunder særligt hovedforhandling og sagens udfald fastsat til dækning af ad-vokatudgift med 80.000 kr. inklusive moms og af retsafgift med 36.500 kr., i alt 116.500 kr. Advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde) er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Civilstyrelsen skal i medfør af arvelovens § 95, stk. 3 afstå al arven efter afdøde, Person 1 til advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde).

Civilstyrelsen skal til advokat Anker Søndergaard som bobestyrer i Sagsøger (Boet efter Afdøde) betale sagsomkostninger med 116.500 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

Publiceret til portalen d. 25-04-2023 kl. 12:15

Modtagere: Sagsøgte Civilstyrelsen, Advokat (L) Anker Søndergaard